

Jutrzenka

Bądź z serca pozdrowiona ojczyśta święta mowo!

PREZYDENT RP Z WIZYTĄ W REPUBLICIE MOŁDAWII

Andrzej Duda na obchodach
Święta Niepodległości Mołdawii

Odznaczenia państwowe
w Ambasadzie RP w Kiszyniowie

Spotkanie z Polakami
mieszkającymi w Mołdawii

PREZYDENT RP ANDRZEJ DUDA Z WIZYTĄ W REPUBLICIE MOŁDAWII

Kiszyniów, 27 sierpnia 2021 r. Andrzej Duda uczestniczy w uroczystościach 30-lecia uzyskania niepodległości przez mołdawskie państwo.

Fot. Marek Borawski / KPRP

WYDARZENIA

Polska będzie wspierać transformację Mołdawii

Pod koniec sierpnia 2021 roku Prezydent Andrzej Duda przebywał z dwudniową wizytą w Kiszyniowie, gdzie spotkał się z Prezydentem Mołdawii Maią Sandu i z Premierem Mołdawii Natią Gavriliță. 27 sierpnia wziął udział w obchodach Dnia Niepodległości Mołdawii, spotkał się też z prezydentami Rumunii i Ukrainy.

Wizyta w Kiszyniowie rozpoczęła się od oficjalnego powitania Prezydenta RP przez Prezydenta Republiki Mołdawii Maię Sandu. Następnie odbyły się rozmowy „w cztery oczy”. Wśród tematów rozmowy były m. in. stosunki dwustronne i kwestie dotyczące polskiego wsparcia dla reform w Mołdawii.

Bezpośrednio po tym spotkaniu odbyły się rozmowy plenarne delegacji obu krajów, a następnie konferencja prasowa prezydentów. Jak mówił na spotkaniu z dziennikarzami Andrzej Duda, Polska zaoferowała gospodarzom pełne wsparcie w przeprowadzaniu reform. – Chcemy pomóc w realizacji europejskich ambicji Mołdawii – zapewnił Prezydent RP.

W tym dniu Prezydent RP spotkał się również z Premierem Republiki Mołdawii Natią Gavriliță.

Wieczorem Duda i Sandu wspólnie zasadzili drzewa w ogrodzie botanicznym w Kiszyniowie.

W piątek, 27 sierpnia, na Placu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego w Kiszyniowie Prezydent RP wziął udział w uroczystościach z okazji Dnia Niepodległości Republiki Mołdawii. Andrzej Duda zwrócił się do wszystkich obywateli Mołdawii z życzeniami z okazji 30-lecia niepodległości kraju.

Nieco wcześniej Andrzej Duda wziął udział w ceremonii złożenia wieńców pod pomnikiem Stefana Wielkiego.

Fot. Marek Borawski / KPRP

w numerze:

- **Wydarzenia:** Prezydent RP z wizytą w Republice Mołdawii
 - Polska będzie wspierać transformację Mołdawii 3
 - Andrzej Duda: Chciałbym, żeby Mołdawia dołączyła do Trójmorza 4
- **Fotorelacja** 5
- **Temat z okładki:**
 - Spotkanie Prezydenta RP z Polakami mieszkającymi w Mołdawii 6
 - Odznaczenia państwowe w Ambasadzie RP w Kiszyniowie 9
- **Aktualności:**
 - VIII Spotkanie Federacji Mediów Polskich na Wschodzie 10
 - Soroki: Wymiana doświadczeń w pisanu projektów 11
 - Tyraspol: Szkolenie wolontariusza 11
- **Fotoreportaż:** Dni Kultury Polskiej w Słobodzie-Raszków 12
- **Dobre, bo polskie:** Regionalne produkty z unijnym znacznikiem 14
- **Smaczno:** Pieczona papryka 15
- **Konkurs JUTRZENKI:** Moje ukochane zwierzątko domowe 16
- **Klub Mądrej Sówki** 17
- **Zakochaj się w Polsce:** Zamek w Łańcut 18

Zdjęcie na okładce: Stefan Ladrzyk

W środku nasz dodatek - AFISZ POLSKO-MOŁDAWSKI nr 3/2021

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2021

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Andrzej Duda: Chciałbym, żeby Mołdawia dołączyła do Trójmorza

Zmiana w Mołdawii jest możliwa, tak jak była możliwa w Polsce. Te zmiany się dzieją, ale sytuacja w Mołdawii jest trudniejsza.

Zmiany są potrzebne, aby Mołdawia stała się krajem silniejszym, zamożnym i bardziej demokratycznym, a przede wszystkim, żeby życie polityczne, społeczne było uczciwe. To jest warunek tego, aby państwo było silne – powiedział prezydent Andrzej Duda w Kiszyniowie po spotkaniu z prezydent Mołdawii Maią Sandu.

– Zaoferowałem pełne otwarcie na pomoc dla Mołdawii w przeprowadzeniu potrzebnych reform. Chciałbym, żeby stała się partnerem i członkiem inicjatywy Trójmorza – wskazał.

Prezydent Mołdawii Maia Sandu akcentowała wzmacnianie relacji polsko-mołdawskich i dziękowała za wsparcie na arenie międzynarodowej.

– Będziemy kontynuować udział w Partnerstwie Wschodnim i dialog z Brukselą. Partnerstwo Wschodnie jest bardzo ważne nie tylko dla Mołdawii, ale również Ukrainy i Gruzji – mówiła prezydent Mołdawii. Deklarowała także chęć udziału jej kraju w takich inicjatywach jak Inicjatywa Trójmorza.

– Chcemy pomóc w realizacji europejskich ambicji Mołdawii. Moim marzeniem jest, aby Mołdawia nie tylko stała się partnerem Trójmorza, ale i jego członkiem. To ważne, abyśmy rozwijali nasze kraje i budowali w naszej części Europy strefę bezpieczeństwa – podkreślił prezydent Duda.

– Zaoferowałem Pani Prezydent pełne otwarcie, jeżeli chodzi o udzielenie pomocy w przeprowadzaniu reform, których trzeba dokonać w Mołdawii. To pomoc, której możemy udzielić zarówno w budowaniu uczciwego państwa, czyli walki z korupcją, funkcjonowaniu gospodarki i pomocy w jej rozwoju – dodał.

źródło: TVP INFO

TRÓJMORZE

Inicjatywa Trójmorza służy zacieśnianiu powiązań w regionie szerzej rozumianej Europy Środkowej (**między Morzem Bałtyckim, Adriatyckim i Czarnym**), tworzących trwałe podstawy dla rozwoju gospodarczego w zakresie energii, transportu, komunikacji cyfrowej i gospodarki.

Powołana została jako forum współpracy **12 państw** – Austrii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii i Węgier. Obszar, obejmujący państwa należące do Inicjatywy Trójmorza, stanowi prawie jedną trzecią całkowitej powierzchni Unii Europejskiej. Mieszka tu ponad 112 milionów ludzi. Region odnotowuje stabilny wzrost gospodarczy i ograniczoną stopę bezrobocia.

Priorytetowe dla Inicjatywy Trójmorza jest zbudowanie spójnej i dobrze zintegrowanej infrastruktury w Europie Środkowej, która pozwoli nadrobić zapóźnienia rozwojowe, wynikające z zasłoty historycznych. Dzięki temu infrastrukturalne i gospodarcze nierówności wspólnego europejskiego rynku zostaną zmniejszone, a to ograniczy podział UE na mniej i bardziej rozwinięte obszary integracji. Najważniejszą

wartością dodaną Inicjatywy jest zapewnienie politycznego poparcia na najwyższym szczeblu władz państwowych dla inwestycji, które dotąd pozostawały zaniedbanym polem we współpracy krajów regionu środkowoeuropejskiego. Trójmorze ma zatem charakter proeuropejski i komplementarny wobec istniejących formatów współpracy regionalnej.

W Ogrodzie Botanicznym Prezydenci Polski i Mołdawii wspólnie zasadzili drzewa

26 sierpnia po południu w Ogrodzie Botanicznym w Kiszyniowie Andrzej Duda i Maia Sandu zasadzili dwa klony, aby wzmocnić stosunki między Republiką Mołdawii i Polską, ale także zachęcić obywateli obu krajów do ochrony środowiska.

Spotkanie Prezydenta RP z Polakami mieszkającymi w Mołdawii

Polska wspiera i będzie wspierać państwo mołdawskie w realizacji europejskich ambicji. Jest wysoce prawdopodobne, że mimo odległości w kilometrach, będziemy jeszcze bliżej Mołdawii. Tego życzą naszym krajom – mówił Prezydent Andrzej Duda podczas spotkania z Polakami mieszkającymi w Mołdawii.

Podczas wizyty Andrzeja Dudy w Republice Mołdawii nie zabrakło też polskich wątków. Prezydent spacerował ulicą Lecha Kaczyńskiego, złożył wieniec pod tablicą upamiętniającą nieżyjącego Prezydenta RP i ofiary katastrofy smoleńskiej. Odwiedził również znajdującą się tam Bibliotekę im. Adama Mickiewicza.

27 sierpnia późnym popołudniem w Ambasadzie RP w Kiszyniowie spotkał się z Polakami

mieszkającymi w Mołdawii i przedstawicielami lokalnych środowisk opiniotwórczych, artystycznych, naukowych i biznesowych, gdzie wręczył odznaczenia państwowe.

Andrzej Duda dziękował za „działanie na rzecz Polski, budowanie wizerunku kraju w Mołdawii i podtrzymywanie polskości”. Podkreślał, że przekazywanie polskiej kultury i wartości przez dziesięciolecia wiązało się w tym regionie Europy z cierpieniem.

Prezydent RP składa wieniec pod tablicą upamiętniającą ofiary katastrofy smoleńskiej. Wartę honorową pełnili harcerze z I Mołdawskiej Drużyny im. S. Żółkiewskiego

Wpis do pamiątkowej książki w Bibliotece im. Adama Mickiewicza

Andrzej Duda na ławeczce Adama Mickiewicza w Kiszyniowie

Goście honorowi oglądają wystawę w kiszyniowskiej bibliotece

Wystąpienie Prezydenta RP Andrzeja Dudy w Ambasadzie RP w Kiszyniowie

**Drodzy Moi Rodacy,
Drodzy Nasi Przyjaciele – przyjaciele Polski, przyjaciele polskości, przyjaciele naszej ambasady,
Wszyscy Wielce Szanowni Państwo!**

Bardzo dziękuję Panu Ambasadorowi i jego współpracownikom za zorganizowanie tego spotkania. Z całego serca dziękuję Państwu za przybycie dziś tu, do naszej ambasady, za możliwość zobaczenia się z Państwem, a przede wszystkim [możliwość] tego szczególnego w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej podziękowania za wyróżniającą się tu działalność na rzecz Polaków, polskości i Polski, za piękne reprezentowanie nas i budowanie wizerunku naszego kraju tu, w Mołdawii. Dziękuję z całego serca!

O polityce powiem za chwilę, ale przede wszystkim chciałem ogromnie podziękować Państwu za wszystko, co na co dzień tu, w Mołdawii, robicie właśnie dla podtrzymania polskości, dla przekazania wielkich wartości naszej kultury, naszej historii, naszego języka kolejnym pokoleniom – dzieciom, młodzieży.

Jak powiedział przed momentem Pan Ambasador, rodziny wielu z Państwa mieszkają tu od stuleci. Tak, przed stuleciami były tu opisywane przez Henryka Sienkiewicza krańce Rzeczypospolitej – to były kresy Kresów. Wiele polskich korzeni rodzinnych tu, w Mołdawii, sięga jeszcze tamtych zamierzchłych czasów. Tym większy podziw ogarnia, gdy człowiek sobie uświadomi, że w tych rodzinach, które od tylu stuleci mieszkają poza Polską, polskość cały czas jest

podtrzymywana, język polski cały czas jest przekazywany z pokolenia na pokolenie. Dziękuję za to w imieniu Rzeczypospolitej z całego serca!

Dziękuję z całego serca za zaangażowanie, bo bardzo często nie tylko w swoich rodzinach przechodzą Państwo naszą tradycję – co niejednokrotnie przez te stulecia wiązało się z cierpieniem – ale też działacie, organizujecie życie polskie, uczycie dzieci, organizujecie różne formy utrwalania i pokazywania polskości. Dziękuję za to z całego serca! Za działanie w polonijnych organizacjach tu, w Mołdawii; za różnego rodzaju działania, które są prowadzone.

Przed chwilą byłem w Bibliotece im. Adama Mickiewicza, podziwiałem tablicę poświęconą pamięci Pana Prezydenta Lecha Kaczyńskiego, jego małżonki i naszych przyjaciół, którzy zginęli. Podziwiałem także piękny pomnik – ławeczkę, na której siedzi Adam Mickiewicz. Bardzo za to dziękuję. Są to widome znaki tego, że Polska cały czas jest tu obecna nie tylko duchem, lecz także ciałem – Waszą pracą, Waszą pamięcią, Waszym dziełem. Dziękuję za to z całego serca!

Dziękuję także naszym mołdawskim przyjaciołom – przyjaciółom Polski, na czele z Panem Rektorem – za przyjęcie tego zaproszenia, za obecność

tutaj. Dziękuję z całego serca za każdy gest przyjaźni i za pamięć o Polakach i Polsce. Ale w tym kontekście jeszcze raz chcę Państwu podziękować za wystawianie tu dobrego świadectwa Polsce i polskości swoim codziennym życiem, swoją postawą, swoją działalnością. Bo pewnie nie miałyby Polska tu przyjaźni, gdyby nie to, jak właśnie Wy Polskę tu reprezentujecie – jak nas reprezentujecie. Z całego serca za to dziękuję.

Dziękuję księżom – na czele z Ekscelencją, Księdzem Biskupem – i dziękuję siostram zakonnym za ich służbę, za duchowe wsparcie, za ich obecność i za to, że wiele razy wspierają w najtrudniejszych sytuacjach. Dziękuję za to ogromnie. To nieoceniona działalność, nie da się jej wycenić w żaden sposób, więc dziękuję w imieniu Rzeczypospolitej z całego serca za to, że daleko od granic naszego kraju pełnicie posługę wobec naszych rodaków i wobec wszystkich, którzy tej posługi potrzebują; na różne sposoby, nie tylko duchowej, lecz także charytatywnej – przeróżnej. Dziękuję z całego serca!

Przybyłem tu, do Mołdawii, do Kiszyniowa, z bardzo ważnym celem politycznym. Oczywiście przypada dziś 30. rocznica proklamowania niepodległości Mołdawii, jest tu wielkie święto, ważne wydarzenie. Cieszyliśmy się dziś wszyscy razem, pewnie wielu z Państwa miało możliwość zobaczyć to w telewizji czy bezpośrednio na żywo.

Ale nie ma co kryć – przybyłem także dlatego, że chciałem tu, na miejscu, spotkać się z Panią Prezydent, porozmawiać z Panią Maią Sandu na temat intensyfikacji współpracy politycznej między władza-

mi naszego kraju, Polski, a Panią Prezydent oraz jej kolegami i koleżankami z obozu politycznego, którzy nie tak dawno – za sprawą pewnie także wielu z Państwa – zdecydowanie wygrali wybory parlamentarne i mają w tej chwili bardzo silną samodzielną większość, mogą realnie dokonywać najpoważniejszych zmian w kraju.

Chcę znajdować przyjaciół dla Polski, chcę budować sojusze, chcę, by otaczały nas i były w Europie Centralnej kraje dobrze rządzone, mocne, stabilne, w których ludziom dobrze się żyje na możliwie jak najwyższym poziomie – byśmy po prostu ze sobą współdziałali, współpracowali i przyjaźnili się. Wierzę głęboko, że takie cele przyświecają też Pani Prezydent Mai Sandu, Pani Premier i ich współpracownikom.

Zaoferowałem Pani Prezydent i Pani Premier nasze polskie wsparcie, naszą pomoc, nasze doświadczenie, wszystko, czego będą potrzebowały. Jeżeli to zapotrzebowanie nam zgłoszą, będziemy starali się pomóc na różne sposoby: szkolić kadry młodzieży, szkolić urzędników, pomagając stworzyć dobre rozwiązania prawne, doradzając, jak uniknąć trudnych sytuacji; jak uniknąć błędów na drodze reformowania kraju; jak walczyć z korupcją i robić to skutecznie; jak zwalczać inne patologie, które powodują, że kraj nie rozwija się w sposób uczciwy.

Jest więc wysoce prawdopodobne, że Polski będzie więcej w Mołdawii; że mimo odległości w kilometrach będzie ona znacznie bliżej. Tego Państwu, sobie i naszym krajom z całego serca życzę, jeszcze raz dziękując Państwu za to, że jesteście tacy, jacy jesteście. Dziękuję z całego serca!

Odznaczenia państwowe w Ambasadzie RP w Kiszyniowie

W Ambasadzie RP w Kiszyniowie 27 sierpnia 2021 r. Prezydent RP Andrzej Duda wręczył odznaczenia państwowe przedstawicielom lokalnych środowisk opiniotwórczych, artystycznych, naukowych i biznesowych.

Odznaczeni zostali:

– za wybitne zasługi w działalności na rzecz środowiska polonijnego w Republice Mołdawii, za zachowanie polskiego dziedzictwa kulturowego
KRZYŻEM KAWALERSKIM ORDERU ZASŁUGI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Ksiądz Biskup Anton COȘA

– za zasługi w rozwijaniu polsko-mołdawskiej współpracy gospodarczej, za działalność na rzecz zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego
ZŁOTYM KRZYŻEM ZASŁUGI
Zbigniew Ignacy TULWIN

– za zasługi w działalności na rzecz środowiska polonijnego w Republice Mołdawii, za kulturowanie polskiej kultury i tradycji narodowych

BRĄZOWYM KRZYŻEM ZASŁUGI

Lilia GÓRSKA
Rodika MŁYŃSKA
Kinga PIĄTKOWSKA
Natalia SINIAWSKA

– za zasługi w rozwijaniu polsko-mołdawskiej współpracy gospodarczej

Tomasz Jan HORBOWSKI
Jacek LUDWICZAK

■ Od lewej: Zbigniew Ignacy Tulwin, Rodika Młyńska, Jacek Ludwiczak, Kinga Piątkowska, Prezydent RP Andrzej Duda, Bp Anton Coșa, Lilia Górską, Natalia Siniawską, Tomasz Jan Horbowski / Fot. Stefan Ladrzyk

Fot. Stefan Ladrzyk

VIII Spotkanie Federacji Mediów Polskich na Wschodzie

Obrady zjazdu Federacji Mediów Polskich na Wschodzie, zrzeszającej obecnie dziennikarzy z ponad 40 redakcji, działających m.in. na Białorusi, Litwie, Łotwie, Mołdawii i Ukrainie, miały miejsce 21 września 2021 roku w Warszawie, w Centrum Prasowym Foksal.

Celem Federacji jest krzewienie języka polskiego i kultury polskiej oraz usprawnienie współpracy między redakcjami w płaszczyźnie między sobą oraz partnerami i instytucjami wspierającymi w Polsce.

Spotkanie rozpoczął Juliusz Szymczak-Gałkowski, członek Zarządu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”, który zaapelował o uczczenie minutą ciszy zmarłego w niedzielę dr. Jerzego Targalskiego.

Michał Dworczyk, szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, przywołał natomiast początki Federacji Polskich Mediów na Wschodzie. – Osiem lat temu zakładaliśmy federację, która miała stworzyć platformę wymiany informacji między różnymi środowiskami mediów polskich na Wschodzie, ale także zabiegać, by media polskie na Wschodzie mogły liczyć na właściwe i terminowe finansowanie, aby mogły się rozwijać zgodnie z potrzebami Polaków mieszkających na dawnych Kresach. Bardzo się cieszę, że federacja przetrwała nie rok, nie dwa, ale spotykamy się już po raz ósmy. Frekwencja na dzisiejszym zjeździe pozwala sądzić, że federacja będzie prężnie działać również w kolejnych latach – powiedział do zebranych.

Prezes Fundacji Wolność i Demokracja Lilia Luboniewicz odczytała list Adama Kwiatkowskiego, sekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP, i życzyła zebranych, by przyciągali Polaków do polskości i zmieniali świat „słowem, obrazem i piórem”.

W trakcie spotkania odbyły się dyskusje o wolności słowa, zagrożeniach i wyzwaniach dla mediów na Ukrainie, Białorusi, Litwie oraz w Rosji, po których był czas także na rozmowę o bezpieczeństwie mediów w Internecie. Panele dyskusyjne poprowadził polski dziennikarz Krzysztof Ziemięć. W panelach wzięli udział eksperci, dziennikarze i publicyści oraz zaproszeni goście i członkowie Federacji.

Następnie Jerzy Wójcicki, ustępujący prezes FMPnW, przedstawił plan strategicznego podejścia do rozwoju Federacji w perspektywie lat 2022-2030. Wśród najważniejszych – tworzenie wspólnych platform medialnych, szkolenia dziennikarzy oraz zwiększenie innowacyjności i polepszenie jakości mediów.

Podczas zamkniętych obrad do Federacji przyjęto pięć nowych redakcji – z Litwy, Węgier, Kirgistanu,

Ukrainy i Białorusi. Wybrano także nowy skład zarządu Federacji z prezesem Ryszardem Stankiewiczem na czele, reprezentującym media polskie na Łotwie.

W programie zjazdu były także szkolenia w Warszawie i Lublinie dla dziennikarzy polskich redakcji na Wschodzie w zakresie tworzenia krótkich relacji filmowych, walki z fake newsami, tworzenia contentu multimedialnego w jednym studiu oraz bezpieczeństwa w sieci. Zaproszeni na szkolenia przez Fundację Wolność i Demokracja pracownicy redakcji, w tym redakcji pisma Polaków w Mołdawii „Jutrzenka”, mieli możliwość poznania niektórych tajników warsztatu dziennikarskiego podczas spotkań z Michałem Karnowskim z grupy medialnej Fratria oraz Józefem Szopińskim z Radia Lublin.

(mc)

Warsztat poprowadzi Józef Szopiński / Fot. Margarita Chirilova

Piszemy projekty

21 sierpnia 2021 r. w mołdawskim mieście Soroki odbyło się spotkanie na temat „Wymiana doświadczeń w pisaniu projektów”, którego organizatorem był Związek Polaków w Sorokach. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele środowisk polonijnych z Kiszyniowa, Komratu, Tyrnowa i Sorok. Gościem honorowym spotkania był Ambasador RP w Republice Mołdawii Bartłomiej Zdziunik.

W jaki sposób ubiegać się o finansowanie projektów kulturalnych, edukacyjnych, charytatywnych? Jak poprawnie pisać wnioski? Na te pytania próbowali odpowiedzieć prezesi polonijnych organizacji, które od lat aktywnie działają na terenie Mołdawii

i posiadają wiedzę w realizacji projektów. – Poznaliśmy zasady pisania wniosków, dowiedzieliśmy się, jak oceniano wnioski o dofinansowanie projektu wg wskazanych kryteriów merytorycznych – powiedziała Rodika Młyńska, prezes Związku Polaków w Sorokach. – Mam nadzieję, że nasze spotkanie przyczyni się do wykorzystania potencjału twórczego Polonii i wzajemnej inspiracji do działania – dodała organizator spotkania.

Szkolenie wolontariusza

W sierpniu br. Towarzystwo Kultury Polskiej „Jasna Góra” realizowało w Tyraspolu projekt „Szkolenie wolontariusza”, w którym brali udział Polonusi z Tyraspolu, Rybnicy, Raszkowa i Słobody-Raszków.

Warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych przeprowadziła profesor Instytutu Slawistyki PAN w Warszawie Helena Krasowska wraz ze studentami z Uniwersytetu Warszawskiego.

Projekt był finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za granicą 2021 poprzez Fundację Pomoc Polakom na Wschodzie.

autor zdjęć: Natalia Sajewska

Dni kultury polskiej w Słobodzie-Raszków

DOŻYNKI 2021

5 września w Słobodzie-Raszków odbyły się Dożynki, zorganizowane przez Towarzystwo Polskiej Kultury „Mała Ojczyzna” i parafię pw. św. Marty. Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą, której przewodniczył ks. proboszcz Marcin Januś. Wszystkie delegacje złożyły dary w postaci chlebów, kwiatów, wieńców i pięknych koszy z plonami.

W tegorocznych Dożynkach uczestniczyła delegacja z Rybnicy z prezesem Stowarzyszenia „Polonia” Inną Sajewską oraz delegacja z Biela z dyrektorem Domu Polskiego Wiktoria Koczurowską.

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za granicą 2021 poprzez Fundację Pomoc Polakom na Wschodzie

Po Mszy św. odbył się występ artystyczny zespołów polonijnych. Zespół „Krokus” z Domu Polskiego w Bielaach zaprezentował tańce polskie, mołdawskie, ukraińskie. Przed liczną zgromadzoną publicznością wystąpił również miejscowy zespół wokalny „Słobodzianki”.

Dla młodzieży została zorganizowana wycieczka krajoznawcza, Polonusi zwiedzili pobliską wieś Raszków. Wieczorem wszystkich zaproszono na pokaz filmu „Zmarłych-wstanie” w reżyserii Sebastiana Czacha oraz integracyjny wieczór z ogniskiem.

Dziękujemy wszystkim, którzy się zaangażowali w organizację Dożynek oraz wzięli udział w tym pięknym i ważnym wydarzeniu.

TPK „Mała Ojczyzna”

Regionalne produkty z unijnym znacznikiem

Część 3.
Początek w nr. 7-8/2021

Региональные продукты с европейским знаком

Owocowe zagłębienie

Polska jest w Europie liczącym się producentem owoców. Aż sześć z nich podlega unijnej ochronie.

Wiśnia nadwiślańska (ChnP), produkowana w tzw. Pasie Nadwiślańskim (Podkarpacie) świetnie nadaje się do produkcji soków, konfitur, domowych win albo nalewek. Zaczęto ją uprawiać około 120 lat temu, ale sadownictwo rozwinęło się na szerszą skalę dopiero w okresie międzywojennym.

Małopolska słynie z **suski sechłońskiej** (ChoG) oraz **jablek łackich** (ChoG). Ta pierwsza to podwędzana i podsuszana śliwka węgierka o lekko słodkim smaku z dymnym posmakiem i aromatem wędzenia. Śliwy rosną w okolicach miejscowości Sechna, a uprawiano je już ponad 200 lat temu.

Miejscowa ludność nauczyła się konserwować śliwki na różne sposoby. Nie tylko suszono je i wędzono, ale też robiono z nich powidła albo...kiszono tak jak kapustę. W małopolskiej kuchni suskę dorzuca się do bigosu albo wkłada, jako nadzienie, do wigilijnych pierogów. Z Sechny niedaleko do malowniczej Kotlicy Łackiej na Nowosądecku. Tu rosną jabłonie, które dzięki mikroklimatowi, glebie oraz nachyleniu terenu obradzają w wyjątkowo soczyste i jędrne jabłka. W przeszłości spławiano je Dunajcem przez Wisłę aż do Gdańska, skąd transportowano do innych państw.

Jabłka i śliwki są też chlubą innych regionów. Np. na Mazowszu w okolicach Grójca mieści się jabłkowe zagłębienie – tu rosną **jabłka grójeckie** (ChoG). Sadownictwo na tych terenach zaczęło się rozwijać w XVI wieku. Legenda głosi, że w okolicach Grójca sama Królowa Bona postanowiła

Фруктовый край

В Европе Польша считается крупным поставщиком фруктов. Целых шесть видов защищены знаками Евросоюза.

Надвисленская вишня (PDO), выращиваемая в Подкарпатском регионе, прекрасно подходит для производства соков, варенья, домашних вин и настоек. Сажать вишню здесь начали около 120 лет назад, но масштабное садоводство развилось только в межвоенные годы.

Малопольша известна **сехлонскими сливами** («сусками») (PDO) и **лонцкими яблоками** (PGI). «Суски» – подкопченные и подсушенные сливы-венгерки со сладковатым копченым вкусом. Сливы выращивают в окрестностях деревни Сехна уже более двухсот лет. Местное население научилось консервировать сливы различными способами. Их не только сушили и коптили, но и делали из них повидло и даже... квасили, как капусту. В малопольской кухне сливы добавляли в бигос или делали из них начинку для рождественских вареников. От Сехны совсем недалеко до живописной Лонцкой долины в Новы-Сончском повяте. Здесь растут яблони, которые благодаря микроклимату, почве и специфическому рельефу приносят необычайно сочные и крепкие плоды. В прошлом яблоки сплавляли по реке Дунаец через Вислу до самого Гданьска, откуда развозили дальше, в другие страны.

Своими яблоками и сливами могут похвастаться и другие регионы. Например, в Мазовии в окрестностях города Гроец есть «яблочное место» – здесь растут **гроецкие яблоки** (PGI). На этих землях садоводство начало развиваться в XVI веке. Легенда гласит, что неподалеку от Гройца сама королева Бона решила разбить королевский сад.

stworzyć królewski sad. Z kolei specjalnością Kielecczyny są suszone i wędzone śliwki szydlowskie (ChoG) z gminy Szydłów. Ta metoda przetwarzania owoców przywędrowała wraz z ludnością żydowską (to Żydzi zaczęli konstruować specjalne suszarnie).

Polska jest jednym z największych producentów truskawek na świecie, a królową polskich truskawek jest truskawka kaszubska (ChoG). Choć mniejsza od innych gatunków, dzięki mikroklimatowi Pojezierza Kaszubskiego ma intensywną, czerwoną barwę, wyjątkowy aromat i smak, a to ze względu na wyższą zawartość cukrów. Dzięki temu truskawki kaszubskie – uprawiane już od stu lat – są idealne do produkcji konfitur, soków czy jogurtów.

źródło: culture.pl

А вот традиционным продуктом Келецкой земли являются сушеные и копченые **шидловские сливы** (PGI) из окрестностей Шидлово. Такой способ обработки слив пришел на эти земли вместе с еврейским населением (именно они стали строить специальные сушильни).

Польша является одним из крупнейших мировых производителей клубники, а королевой среди польских сортов клубники является **кашубская клубника** (PGI). По размеру она уступает другим сортам, однако благодаря микроклимату Кашубского региона имеет насыщенный красный цвет, а также исключительный аромат и вкус из-за повышенного содержания в ней сахара. Благодаря этому кашубская клубника, выращиваемая на этих землях уже сто лет, идеально подходит для производства варенья, сока или йогуртов.

SMACZNEGO!

PIECZONA PAPRYKA z serem korycińskim i truskawką kaszubską

Wykwintne dania na bazie produktów regionalnych z unijnym znacznikiem

zdjęcie: ARR

- 6 czerwonych papryk
- 200 g sera korycińskiego swojskiego
- 2 łyżki miodu z Sejneńszczyzny
- sok z połowy cytryny
- 200 g truskawki kaszubskiej
- 3 łyżki oleju rydzowego
- 4 gałązki rozmarynu • sól
- pieprz młotkowy

Rozgrzać piekarnik do 180°C. Z papryki usunąć nasiona i posmarować 2 łyżkami oleju rydzowego*. Oprószyć solą, grubym pieprzem i listkami rozmarynu. Ułożyć na papierze i piec przez ok. 20 min w piekarniku. Wyjąć, wyłożyć do foliowego woreczka i zawiązać. Studzić ok. 10 min, a następnie obrać ze skórki.

Odłożyć kilka truskawek kaszubskich do dekoracji, a pozostałe zmiksować z miodem z Sejneńszczyzny, z 1 łyżką oleju i sokiem cytrynowym. Przetrzeć truskawki przez sitko, by pozbyć sos pestek.

Na talerzu zrobić „kałużę” z sosu truskawkowego, wyłożyć ćwiartki obranej papryki, przełożyć ją plastrami sera korycińskiego swojskiego z dodatkiem czosnku i udekorować kawałkami truskawek. Lekko posolić. Można dodać małe listki świeżego szpinaku.

* Olej rydzowy jest produkowany z jednej z najstarszych roślin olejnych w Polsce — Inicznika siewnego.

autor przepisu: Agata Wojda,
szef kuchni restauracji Opasły Tom PIW-u w Warszawie

Trwa konkurs fotograficzny, ogłoszony przez redakcję

„Moje ukochane zwierzątko domowe”

Mateusz Radziniec
(lat 4)
z kurczątkiem.
/Słoboda-Raszków/

Ksenia Szwiec (lat 8)
z kotką Wasilisą.
/Słoboda-Raszków/

– Mój
owczarek
Szani ma 4 lata.
Wykonuje polecenia
„daj łapę”, „siedź”,
„połóż się”. Uwielbiamy z nim spacerować!

Daria Rośca (lat 15) /Głodiany/

Wadim Górski jr. (lat 10) i kaczątko – zupełnie
nie podobne do brzydkiego! /Bielce/

Andrzej
Olejnik
(lat 4) mieszka
w Słobodzie-
Raszków.
Ma konika Akorda,
na którym czasem
jeździ
i bardzo go
kocha.

Przyjaciółki –
Maria Buza (lat 2)
i Miłka.
/Styrcza/

Dilara
Romandaş
(lat 10)
i pies Snieżok.
/Głodiany/

Dumutru Romandaş (lat 13) z kotką Maśką.
/Głodiany/

Zagadki -
kolorowanki

1. Miauczy, mruczy,
ostre ma pazury
łapie myszy,
goni szczury.
2. Nóg nie ma, więc nie chodzi,
ale jest żwawa, szybka.
Gdzie się porusza? W wodzie.
Dlaczego? Bo to jest
3. Szklany domek,
piasek na dnie,
a mieszkańcy
pływają ładnie.

Odpowiedzi na zagadki prosimy
wysłać na e-mail:

redakcja.jutrzenka@gmail.com

Adres do korespondencji:

Jutrzenka
skr. poczt. 983
MD-3101 Bălți
MOŁDOVA

e-mail:

redakcja.jutrzenka@gmail.com

Nasza strona w internecie:
www.jutrzenka.md

Redaktor naczelna
Helena Usowa

Zespół redakcyjny:

Wanda Burek
Ala Klimowicz
Stefan Ladryk
Zofia Nieczaj
Lucyna Otwinowska
Anna Plutecka
Elena Pumnea
Tatiana Zalewska

Współpraca:

Natalia Barwicka
Elena Dudari
Anna Dubiel
Ruslan Misak
Alexandra Niculeac
Nataliia Pityn

Redaktor strony internetowej
Małgorzata Kuryłowa

Druk:
Logo-Design, Chișinău

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów, także odmowy publikacji bez podania przyczyny. Nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń. Poglądy i opinie zawarte w artykułach mogą być niezgodne ze stanowiskiem redakcji.

ISSN 1857-324X

9 771857 324007

Rezydencja Lubomirskich i Potockich

Zamek w Łańcucie jest chlubą niewielkiego, ale pełnego uroku i bardzo ciekawego do zwiedzania miasteczka na Podkarpaciu.

Pierwotna rezydencja, która dała początek zamku w Łańcucie, istniała od II połowy XVI wieku i była prawdopodobnie zarządzana przez ród Pileckich. Znacząca rozbudowa miała miejsce już za czasów Stadnickich. Zamek w Łańcucie przybrał wtedy charakter podkowy.

Najpoważniejszą rozbudowę zaplanował wojewoda Stanisław Lubomirski, który wraz z małżonką Izabelą kupił majątek. Zamek otoczono fortyfikacjami bastionowymi, które przysłużyły się m.in. podczas najazdu Szwedów. Po śmierci męża księżna zleciła zmianę fortyfikacji ziemnych na ogrody.

W 1816 roku posiadłość przejęli Alfred i Artur Potoccy – wnukowie Lubomirskich. Przez lata, aż do zakończenia II wojny światowej, to właśnie ten ród opiekował się obiektem. Następnie zamek w Łańcucie trafił w ręce władz Polski Ludowej i otwarto w nim muzeum.

Mimo poniesionych strat, zamek w Łańcucie może się poszczycić dobrze zachowanymi wnętrzami, pełnymi cennych zbiorów. Na uwagę zasługują również zamkowe sale – pięknie zachowane i odnowione wnętrza mieszkalne. W zbiorach muzeum znajdują się liczne dzieła sztuki pochodzące z dawnych zbiorów zamkowych, a także powojenne zakupy i depozyty z innych placówek.

Na uwagę zasługuje także zachowany prawie w całości księgozbiór zamku, który składa się z 22000 tomów, w tym manuskryptów, druków, czasopism, grafik i map. W zamkowej bibliotece jest przechowywany półtoratysięczny zbiór muzykaliów, z których jedną czwartą stanowią cenne rękopisy.

Park, otaczający zamek w Łańcucie, pełen jest zabytkowych budowli. Ogrody zostały zaprojektowane w stylu angielskim. Park ma obszar 36 hektarów i składa się na niego ogród włoski, ogród różany oraz ogród bylinowy.

Opr. **Elena Dudari**

Do dziś utrzymywana jest tradycja zapoczątkowana przez Izabelę Lubomirską - zamek w Łańcucie prowadzi ożywioną działalność muzyczną. Już za czasów księżnej w zamku były organizowane koncerty. Nieprzerwanie od 1960 roku można tu uczestniczyć w Dniach Muzyki Kameralnej, które obecnie noszą nazwę **Festiwalu Muzyki**. Festiwal cieszy się ogromnym zainteresowaniem i przyciąga rzesze słuchaczy. Niezmiennym walorem tej imprezy pozostaje niepowtarzalna atmosfera łańcuckiego zamku i jego otoczenia, pozwalająca słuchaczom przenieść się, choćby na czas krótki, w inny świat - świat piękna.

ZAMEK W ŁAŃCUCIE

Jedna
z najwspanialszych
arystokratycznych
rezydencji
w Polsce

PROJEKT: NORWID

KONKURS

dla uczniów na projekt koszulki

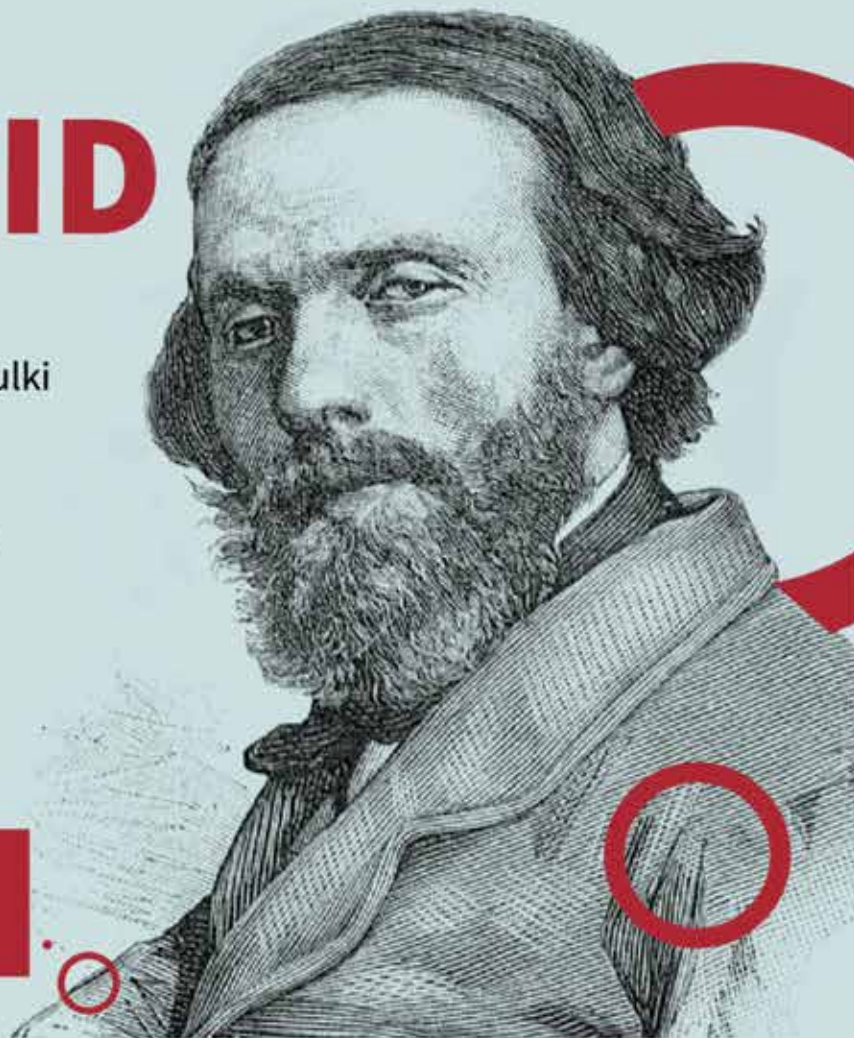
QUIZ

online z wiedzy o Norwidzie

WEBINARY

dla uczniów i nauczycieli

<http://www.norwid.pol.org.pl>

Jak zainteresować młodzież twórczością Cypriana Kamila Norwida? Jak pokazać, że XIX-wieczny romantyk to postać, którą warto się inspirować, nawet w erze rozwiniętych technologii cyfrowych? W 200. rocznicę urodzin Norwida to wyzwanie podjęła Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”. 24 września 2021 roku ruszył „Projekt: Norwid”. Jego celem jest promocja wiedzy o życiu i twórczości poety, przede wszystkim wśród polskiej młodzieży mieszkającej poza granicami kraju.